

IRODALOM—KÜLFÖLDI TANITÁSI MOZGALMAK — LAPSZEMLE — HIREK

IRODALOM

Fináczy Ernő: Didaktika. — A szerző kéziratából sajtó alá rendezték tanítványai: Balassa Brúnó, Nagy I. Béla, Prohászka Lajos, Budapest, Studium kiad. 1935. 168. l.

Fináczy Ernőnek most megjelent postumus Didaktikájából egy kissé a múlt szele csap felénk; az 1900-as évek klasszikus herbartizmusa ez, egy a görög-római világért lelkesedő filológus lelkén keresztül szűrődve. Helyeseink Fináczy tanítványainak buzgólkodását, kik e kötetet a kézirat s egyéb jegyzetek gondos átnézése után kiadták s ezzel mesterüknek szép emléket állítottak. Fináczy maradandót alkotott a neveléstudomány és nevelés gyakorlat történetének megírásával; didaktikáját azonban ő maga nem adta ki életében; miért? talán mert érezte, hogy ezen a téren nem tud egyenlőrangú művet alkotni történelmi művével. Ma már a Didaktika inkább műzeumi értéke a magyar pedagógiai irodalomnak, habár a maga korában nagy értéket jelentett s habár ma is töretlen fényben csillognak egyes értékei: a böles mérséklet, a higgadt lemérés szelleme, a csiszolt stílus és bizonyos herbarti kiegyensúlyozottság az ítéletekben. A kiadók elérték céljukat: e könyv „halála után is őrizve alkotója szellemét, hathatósan hozzá fog járulni a magyar oktató rend pedagógiai műveltségének gyarapításához“ (Előszó). A magyar oktató rend pedagógiai műveltsége felé azonban sokkal több követelménnyel fordulunk ma, mint amennyi tudás és okulás Fináczy Didaktikájából kibányászható; mindenekelőtt sokkal több gyermektanulmányt, pedagógiai lélektant kíván meg a nevelőktől a mai kor szelleme, mint amennyire Fináczy könyve kiterjeszkedik. Részben korunk haladása is oka annak, hogy a nagy tekintélyű szerző e műve a mai olvasó számára a meghaladottság benyomását kelti; hiszen Fináczy nem ismerhette még, mikor e művét alkotta, a gyermektanulmány, az „új nevelés“, a cselekedtető iskola, stb. fogalmait úgy, ahogyan azt mi megismerhettük. Innen van, hogy nemcsak Fináczy e műve felett, hanem más, hasonlóan jelentékeny és alapos művek felett is, mint aminő Willmann Didaktikája, eljárt az idő, elhagyta őket a lélektani vizsgálódások gyorsan rohanó szekere. A régi, háborúelőtti világ lehellete csak meg bennünket ebből a Didaktikában még egy másik szempontból is: e könyvet olvasva úgy érezzük, mintha Atlantis elsüllyedt, varázslatos világában járnánk, mintha nem lett volna világháború, nem lettek volna forradalmak, mintha az emberiség ma is békésen sütkezne az újhumanizmusnak, a liberálisizmusnak, a békebeli művelődésnek és világnézeti biztonságának verőfényében . . . Pedig azóta új felfogások jöttek, új konvulziók rázták meg a művelt emberiség testét, a nevelésben is új áramlatok indultak meg, melyek korunk égető szükségleteit vannak hivatva ki-elégíteni a pedagógia terén is. Ezen törekvések hajójáról, melynek vitorláit

élénk szél dagasztja, egy búcsúpillantást vetünk a herbarti újhumanizmus klasszikus művére, úgy, mint egy csendes szigetre, melytől egyre távolodunk — új, küzdelmes jövő felé.

Várkonyi Hildebrand dr.

A családi nevelés útjain. (A középiskolai tanuló és a szülői ház. Szerkesztette: Dr. Kásparti János, Kegyesrendi tankerületi főigazgató, Budapest. 1935. Kiadta a budapesti kegyestanítórendi gimnázium. Stephaneum. Ára 3 P. 223. l.)

Amire régen várt a keresztény magyar pedagógia, amit vártak nevelők, tanárok, szülők, — az ime, előttünk fekszik könyv alakjában, mely a címben megjelölt nevet viseli. A pesti piarista gimnázium igazgatója, jelenleg szegei tankerületi királyi főigazgató a könyvet a tanítványok szüleinek szánta, azoknak a szülőknek, akik legtöbbször útmutató nélkül, vezérfonál híjával nevelték és nevelik gyermekeiket. Az iskola most segítségére siet a szülőknek, hogy az otthoni, családi nevelést megkönnyítse, mert hiszen „a család az egyéni nevelés színtere”. Az iskola ugyanis nem végezhet úgy egyéni nevelést, mint az otthon, bár az iskolának is megvolt és meglesz mindig a nevelő feladata és a jelen kétszeresen sürgeti a lélek erkölcsi nevelését, mégis „elsősorban a tanítás anyagával, módszeres munkával, tanulmányi és fegyelmi rendjével, hagyományaival, szellemével nevel.”

A családnak és az iskolának együtt kell dolgoznia a nevelés nagy munkájában! A család és az iskola kölcsönös nevelő munkássága pedig akkor éri el célját — írja a szerkesztő az előszóban, — ha az eljárásmodok különbözősége mellett közös az az eszménység, amelynek a nevelés egész munkáját irányítani kell.“ A piarista iskolák eszménysége az *Evangéliumban és a kalazanciusi szellemben gyökerezik.* — A könyvnek az a célja, hogy megmutassa a szülőknek, miképpen érvényesíthették a maguk otthoni nevelésében ezt az eszménységet.

A könyv szerzői (egy kivételével a budapesti renkház tgrajai) bőséges tapasztalatukkal, nagy és széleskörű meglátásukkal, a tisztaság mult némes eszményeinek szemeltartásával a tanuló és az iskola között felmerülő kérdéseket adják élénk tizenegy tanulmányban. *Katolikus család és katolikus nevelés* címen ír Sebes Ferenc dr. rendfőnök s rámutat arra, hogy a katolikus családnak az evangéliumi életre kell nevelnie gyermekét. „A kereszténység: az evangéliumot megcselekvő szeretet. Ez a kemény parancs — a tett!“ (7. l.) Ochmacht Nándor értekezése: *Vallásos nevelés a családban* — folytatja a megkezdett gondolatsorozatot. Ez a pont szól legégetőbben a ma gyermekekéhez; ezen keresztül kell a tanulók lelkéhez férkőzniök a nevelőknek a vallásos élet minden külső és belső megnyilvánulásának beléjük faragásával. Tiszta hit és erkölcsös élet, az isteni Gondviselésbe vetett nagy bizodalom a szülők részéről, de nem felületesen, csak külsőségekben, hanem átélően — ez a családi otthon erkölcsi nevelésének titka. Kiagyensúlyozott lélek csak erős hitű és egészen fegyelmezett lelkületű diákból lesz. És még az ilyen megedződött, kemény akaratú ifjú elé is mennyi akadály torlódik az élet viharában, melyeket le kell gyúrnia . . . *Az élet számára kell ugyanis nevel-*

